

СЯЛЯНСКАЯ

НИВА

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:

Вільня, Палацкая вул. 4. — (Wilno, ulica Polocka 4).

Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 6 гадзіны апрача свята.

Газета выходзіць раз у тыдзень.

Падпіска на адзін месяц 1 зл., на 3 мес.—2 зл., на 6 мес.—4 зл., на год—8 зл.

Перамена адрэсу 30 гр.

Цана абвестак:

на 1 старонцы 30 грошаў, на 2 і 3 —

25 грошаў і на 4 — 20 грошаў за ра-

док дробнага друку ў ваднай палосцы.

Жадаючыя іншых абвестак, павінны

звярнуцца да Адміністрацыі.

Орган Беларускага Сялянскага Саюзу.

Не гатовыя карты...

Кожная сясія Лігі Народаў выклікае зацікаўленне ня толькі ў кіраўнічых кругах вялікіх і малых дзяржаў, але і ў шырэйшых кругах грамадзянства. Гэтае зацікаўленне было асабліва вялікае перад сялетняй вясновай сясіяй Лігі.

Рэч саўсім зразумелая. На гэтай сясіі мелася адбыцца перагрупоўка эўропэйскіх і нават заэўропэйскіх палітычных сіл. Дагэтуль уклад сіл быў даволі прасты: бо ўсе справы пастанаўляла Антанта, складаючаяся з вялікіх дзяржаў: Англіі, Францыі, Італіі і Японіі. Гэтыя дзяржавы дыктавалі сваю волю ўсім меншым дзяржавамі і былі як бы гаспадынямі ў Лізе Народаў.

Добра быць гаспадыняй ці гаспадаром у самой Лізе, але што за Лігай? А за Лігай ёсць яшчэ вялікія дзяржавы, каторыя не ўваходзяць у Лігу і для каторых пастановы Лігі ня маюць ніякусенькага значэння, а гэтымі дзяржавамі будуць: Нямеччына, Амэрыка (Злучаныя Штаты) і Расея, або інакш кажучы СССР.

Дык Англія і Францыя пастанавілі ўцягнуць і гэтыя дзяржавы ў Лігу. Але як на бяду ні Амэрыка, ні Расея ў Лігу ісьці ня хочуць! Асталася Нямеччына. Гэтая згадзілася ўвайсці ў Лігу, толькі ставіла некаторыя варункі... Дзяржавы таксама ставілі свае „некаторыя“ варункі—і гэта ўсё мела развязаць сялетняя вяснавая сясія Лігі Народаў.

Затым і зацікаўленне Лігай было вялікае. Усе другія „меншыя“ дзяржавы думалі пры гэтым, каб вытаргаваць і для сябе нешта. Ахвотніцай да гэтых „таргоў“ асабліва была Польшча. Яна пастанавіла дамагацца, каб ей далі сталае месца ў Радзе Лігі Народаў. Міністар Скупшынскі проста казаў, што Нямеччына ўвайшоўшы ў Радз Лігі Народаў, будзе ў-ва ўсім перашкаджаць Польшчы і затым дамагаўся, каб разам з Нямеччынай пусьцілі ў Радз Лігі і Польшчу.

Можа-б Францыя проці гэтага нічога ня мела-б, можа-б і Англія згадзілася на такую перастройку Лігі, але не згадзілася другія „меншыя“ дзяржавы, як Гішпанія і Бразылія. Тыя хацелі таго самага, што і Польшча: каб іх пусьцілі ў Радз Лігі! І гэтае сваё дамаганьне паставілі так рашуча, што ня было іншага выхаду—або трэба было і іх пусьціць у Радз, або ня пускаць нікога...

Але якжа-ж з Нямеччынай? То-ж і ўся сясія Лігі сабралася, каб прыняць яе ў Лігу, а тут нічога ня выходзіць! Які-ж выхад з гэтага палажэння?

Выхад дала Бразылія: яна заявіла, што не згаджаецца, каб Немцы былі прыняты ў Лігу Народаў! Чаму так паступіла Бразылія—згадаць трудна і аб гэтым мусіць даведацца ня скоро. Ці сама ад сябе Бразылія зрабіла такую заяву, ці навучана кім іншым—астаецца пакуль-што сакрэтам. Нам здаецца, што вялікія дзяржавы, каб моцна хацелі ўвясці Ня-

меччыну ў Лігу, то зрабілі-б гэта без вялікага труда, бо ім-жа лёгка „намовіць“ Бразылію, каб яна паступілася... Таксама лёгка было-б „намовіць“ і Польшчу. Значыць, тут другая прычына: яшчэ ня ўсё было гатова, каб сесці за стол з Нямеччынай і пачаць з ёю гульні ў спакойную палітыку. Ня ўсё было гатова і ясна са стараны вялікіх дзяржаў і таксама ня ўсё было гатова са стараны Нямеччыны, або іншымі славамі — *карты да гульні яшчэ ня былі гатовы.*

А калі карты не гатовы, дык у дыпляматычную ігру займацца ня можна, затым і адлажылі справу прыняцця Нямеччыны ў Лігу Народаў да восені. Можа за гэты час нешта выявіцца.

А тымчасам ніхто не хацеў звязваць сваіх рук у тасаванні карт для прышлай ігры, затым гэтая сясія Лігі Народаў не дала ніякіх рэзультатаў.

Ці дасць іх прышлая—вялікае пытаньне. Бо надта-ж ужо многа натварылася розных супярэчнасцяў у Эўропе, а развязаць гэтыя супярэчнасці цяперашні склад Лігі аніяк ня зможа: бо ў гэту Лігу ўваходзяць толькі пануючыя народы, а народы недзяржаўныя там мейсца ня маюць. Апроч гэтага там асталася і дагэтуль права сільнага, а права сільнага заўсёды выклікае крыўду слабейшага...

Затым і мы, беларусы, да цяперашняй Лігі можам датасаваць сказ: лекару, вылячы самога сябе, а тады будзеш лячыць іншых...

Тады і ня прыдзецца так доўга гатовіць карт для прышлай ігры.

Горскі.

Ці павінны сяляне арганізавацца у саюз?

Дзеля палепшання свайго жыцця, дзеля аховы правоў чалавека і грамадзяніна, рабочыя масы арганізуюцца ў саюзы. Там-бо, дзе не пад сілу аднаму чалавеку, — лёгка зробіць грамада. Мы бачым, што ў-ва ўсіх сучасных гаспадарствах рабочыя масы арганізаваны ў прафэсійнальныя саюзы. Так ёсць саюз металістаў, ткачоў, шахцёраў, каменшчыкаў, вучыцельскі саюз, саюз чыгуначчыкаў і г. д.

Калі рабочыя арганізаваліся ў саюзы, — яны здабылі і васьмі гадзінны рабочы дзень, і большую плату, і касу хворых, і недапушчэнне да працы малалетніх і г. д.

Нашы чыста сялянскія інтарэсы рожняцца ад інтарэсаў усіх другіх працоўных. У нас іншыя абставіны працы, іншая зароботная плата і — што найважней за ўсё — кожны нас гне і топча. Такім чынам нам трэба, дзеля палепшання свайго жыцця, гэтак сама арганізавацца ў Сялянскі Саюз, бо па аднаму нас усякі б'е і ўсе выяжджаюць на нашых плячох...

Аднак выходзіць, што ня ўсе нас рады бачыць арганізаванымі ў свой Сялянскі Саюз! Як толькі выйшаў першы нумар органа Сялянскага

Саюзу „Сялянская Ніва“, дык адразу ў „Беларускай Ніве“ падняўся гвалт: „Зрада рабочай клясы Селянін і рабочы павінны ісьці разам“, што мы „лём ваду на буржуазны млын“ і г. д. А як тонка падтасовываюцца факты і падказваюцца вывады! Калі „Беларуская Крупіца“ піша, што ў Саветаў няма свабоды веры, то чаму-ж „Беларуская Ніва“ робіць вывад ад імя „Беларускай Крупіцы“, што ў Польшчы ёсць свабода веры?

Гневаецца таксама на нас „Беларуская Ніва“ за тое, што жыдоўскую калянізацыю ў Савецкай Беларусі мы прыраўнялі да польскага асадніцтва. Вядома ўсім, што ў нас вясковых людзей ня пытаюцца, ці можна пасадзіць на нашай зямельцы палыка-асадніка. А „там“ ці-ж пытаюцца, ці можна на нашай зямлі пасадзіць жыда на хутар?

Мясцоваму работніку сяляне ні ў чым не перашкаджалі і не перашкаджаюць. Наадварот: калі фабрыкі пазачыняліся, то мы цяпер даём безработным па 10 мільёнаў золотых штомесячна (праз бюджэт), ды яшчэ на гэта самае з нас просяць у царкве, у касцэле, гміне, на пастарунку і мы ніколі не адмовімся даць хлеба мясцоваму рабочаму, ці ён будзе спакойна працаваць па 8 гадзін, ці ён будзе бунтавацца проціў сваіх фабрыкантаў, ды заводчыкаў. Мы ўсё роўна будзем працаваць па 16—20 гадзін у дзень, есці бульбу і мякінны хлеб, а яйкі, сьмятану, куры будзем адвозіць да места, каб выручаныя грошы аддаць на падаткі і дапамогі.

Сялянскі Саюз нам патрэбны, напрыклад, і дзеля гэтага: солтысы паразносяць платнічыя наказы. Сяляне навязуць пропасць хлеба ў места і купцы даюць за яго колькі схочуць. А каб у Сялянскім Саюзе быў, як у-ва ўсіх рабочых саюзах, свой запасны капітал, то селянін атрымаў-бы ад свайго Саюзу дапамогу, каб перачакаць бяду. Такі Саюз меў-бы ўплыў і на ўстанаўленне цен на прадукты сельска-гаспадарчай вытворчасці.

Паўтараем: мы ні ў чым ня будзем перашкаджаць мясцоваму пралетарыяту, але мы так-жа маємо поўнае права і павінны дзеля абароны сваіх чыста сялянскіх інтарэсаў арганізаваць свой Сялянскі Саюз.

Мірскі Лабодні.

Сялянскі Саюз.

Сялянскі Саюз, гэта — сіла,
Якую ня зломіць бяды;
Ня змые ў бяздоннасьць нахілу,
Цякучая буйна вада.

Сялянскі Саюз, гэта — воля,
Выразная воля тых мас,
Якіх забівае нядоля
І ў здзеку марнеюць ўвесь час.

Сялянскі Саюз, гэта — зданьне,
Што зьяе як зорка ў начы
І кожную іскру жадання
Пяройме да мэты йдучы.

С. Ш—н.

3 арганізацыйнага жыцця Беларускага Сялянскага Саюзу.

Канферэнцыя Саюзу.

24 сакавіка ў памешканні Беларускага Сялянскага Саюзу адбылася канферэнцыя гэтага Саюзу, на якую прыбылі прадстаўнікі блізу з усіх паведаў нашага краю.

Галоўным з праектаў працы канферэнцыі было прыняццё праграмы Саюзу і арганізацыйнага статуту. Працу гэту прадстаўнікі сялян споўнілі дружна і энэргічна.

Прывітанні канферэнцыі.

Канферэнцыя атрымала прывітальную тэлеграму ад Украінскага Сялянскага Саюзу. Змест гэтага прывітання такі:

„Вітаемо канферэнцыю Вілорускага Селсаюзу шлемо горячий прывіт братам білорусам.—Чучмай“.

У адказ на прывітанне украінцаў канферэнцыя выслала Украінскаму Сялянскаму Саюзу гэтку тэлеграму:

„Першая канферэнцыя Беларускага Сялянскага Саюзу ў Вільні шле шчырае прывітанне братом украінскага працоўнага народу згуртаванага пад сьцягам Украінскага Сялянскага Саюзу“.

Прывітаў так-жа канферэнцыю пасол кс. Адам Станкевіч ад імя Беларускай Католицкай Злучнасьці, жадаючы памыснага разьвіцця Саюзу і выражаючы надзею, што Беларускай Католицкай Злучнасьці і Беларускаму Сялянскаму Саюзу будучь жыць дружна, як беларускія братнія сялянскія арганізацыі.

Выбары Цэнтральнага Камітэту.

На канферэнцыі ў склад Цэнтральнага Камітэту Беларускага Сялянскага Саюзу выбраны:

Старшыня пас. Рагуля Васіль, віцэ-старшыня пас. Ярэміч Ф., другі віцэ-старшыня Куніцкі І., сакратары: Більдзюкевіч А. і Туронак Б., сябры: Мурашка і Шыбут.

Рэзалюцыі, прынятыя канферэнцыяй.

1. Канферэнцыя Б. С. Саюзу дамагаецца спынення масавых арыштаў і зьдзекаў адміністрацыі.

2. Канферэнцыя Бел. Сял. Саюзу дамагаецца неадкладнай амнэстыі для ўсіх палітычных вязьняў.

3. Канферэнцыя Б. С. Саюзу дамагаецца неадкладна асьветы ў роднай беларускай мове.

4. Канферэнцыя Б. С. Саюзу пратэстуе проці новай калёнізацыі беларускіх зямель і дамагаецца, каб на землях беларускіх земля пераходзіла ў рукі сялян беларусаў.

5. Канферэнцыя Б. С. Саюзу дамагаецца радыкальнага зьмяніненьня падаткаў дзяржаўных і самаўрадавых, бо сучасны цяжар падаткаў даводзе да поўнага зруйнаваньня сельскіх гаспадарак.

6. Канферэнцыя Б. С. Саюзу дамагаецца неадкладнага роспуску Сойму і новых выбараў.

7. Мы прадстаўні. Сялян, прыехаўшы на канферэнцыю Беларускага Сялянскага Саюзу, шчыра вітаем закладчыкаў і арганізатараў Сялянскага Саюзу за іх змаганьне і працу на карысьць беларускага сялянства.

8. Вяручы пад увагу ідэалёгію сялян і цяжкае палітычнае, сацыяльнае і культурнае становішча беларускага народу, Беларускаму Сялянскаму Саюзу павінен імкнуцца да аб'яднаньня ўсіх беларускіх

працоўных сіл, стоячых на грунце незалежнасьці злучаных зямель Беларускага Народу.

Праграма прынятая канферэнцыяй.

I. Самастанаўленьне народаў.

§ 1. Стоячы на грунце самаазначэньня (самастанаўленьня) народаў, Беларускаму Сялянскаму Саюзу лічыць сваім ідэалам незалежнасьць злучаных зямель Беларускага Народу і добрасуседзкія адносіны з іншымі сумежнымі народамі, імкнучыся да фэдэрацыі з імі.

II. Дарога да мэтаў.

§ 2. Да сваіх мэтаў Беларускаму Сялянскаму Саюзу ідзець дарогай арганізаваньня, усьведамляньня і узгадовываньня беларускіх сялян, парабкоў і беларускай сялянскай інтэлігенцыі на грунце сялянскіх клясавых інтарэсаў і на грунце беларускай народнай культуры.

III. Зямля сялянству бяз выкупу.

§ 3. Усе нятрудавыя землі: абшарнікаў, дзяржаўныя, касцельныя, царкоўныя і іншыя, павінны перайсьці ў рукі беларускіх — малаземельных і безземельных сялян, бяз розьніцы веры, бяз выкупу і на ўласнасьць, бяз права спекуляцыі зямлёй, у ліку працоўнай нормы, у залежнасьці ад якасьці зямлі.

§ 4. Падзел зямлі праводзіцца самымі сялянамі праз Сялянскія Зямельныя Камісіі пры Самаўрадах.

§ 5. Сялянскія Зямельныя Камісіі пры Самаўрадах могуць звольніць ад парцэляцыі тую зямлю, якая патрэбна для прамысловых, культурных, рэлігійных, або навуковых мэтаў.

§ 6. Пры падзеле зямлі Сялянскія Зямельныя Камісіі ўстанаўляюць працоўную норму.

§ 7. Працоўная норма зьяўляецца тыпам самастойнай хутарнай гаспадаркі.

IV. Лясы, воды і іншыя прыродныя багацьця.

§ 8. Лясы, воды, падземныя багацьця і іншыя становяць уласнасьць усяго беларуск. народу.

§ 9. На патрэбы будаўляньня і на апал Сялянскія Зямельныя Камісіі пры Самаўрадах вызначаюць пэўны лік лесу, з якога сяляне маюць дровы і будаўляныя матар'ялы.

V. Пераход на хутары.

§ 10. Пераход на хутары праводзіць Сялянскія Зямельныя Камісіі са згоды сялян асобных вёсак, або грамадаў.

§ 11. Пры пераходзе на хутары, Беларускаму Сялянскаму Саюзу дамагаецца, каб сяляне атрымалі дапамогу ў форме будаўляных матар'ялаў і грошаў.

§ 12. Усе работы, зьвязаныя з пераходам на хутары і парцэляцыяй, адбываюцца для сялян бязплатна.

VI. Снасаваньне асадніцтва.

§ 13. Стоячы на тым грунце, што ўся зямля павінна перайсьці ў рукі малаземельнага і безземельнага беларускага сялянства, Беларускаму Сялянскаму Саюзу дамагаецца скасаваньня якнайхутэй вайсковага асадніцтва і прыватнай калянізацыі беларускіх зямель.

VII. Земляробная палітыка.

§ 14. Беларускаму Сялянскаму Саюзу імкнецца так-жа да палепшаньня гаспадарчага палажэньня вёскі праз узрост земляробскай культуры, павялічэньне абшару ўпраўнай зямлі і мэльбэрацыі.

§ 15. Сяляне павінны карыстацца з таннага кредыту на загаспадараваньне, на закуплю інвэн-

тара, культурных насеньняў збожа і траваў, штучных навозаў і іншых.

§ 16. Беларускаму Сялянскаму Саюзу вядзе барацьбу з сучасным выкарыстаньнем вёскі горадам і з нясумернасьцю цэнаў між зямельнымі прадуктамі і фабрычнымі таварамі.

§ 17. Збыт зямельных прадуктаў і закупля гаспадарчых прыладаў, насеньня, штучных навозаў, зямляробчых машын і іншых, павінны адбывацца праз свае сельска-гаспадарчыя кааператывы.

(Далей будзе).

Сьвяткаваньне 8-х угодкаў абвешчання незалежна Беларусі.

Штогоднім звычай беларусы сьвяткавалі 25 сакавіка 8-я ўгодкі незалежнасьці Беларусі. Сьвяткаваньне пачалося з урачыстага набажэньства ў касцэле сьв. Мікалая, куды зышлося шмат беларускага грамадзянства бяз розьніцы веры і палітычных кірункаў. Імшу адправіў кс. Цікота, а прамову дачасаваную да дня сьвяткаваньня, у гарах і прыгожых славах, поўных глыбокага патрыатызму, сказаў кс. пасол А. Станкевіч.

Хор, зложаны з вучняў-католікоў Віл. Бел. Гімназіі, бойка адсвяткаваў імшу і пару беларускіх рэлігійных песняў.

Незабавам пасля набажэньства католицкага, адбылося так-жа набажэньства праслаўнае ў Пятніцкай царкве. Невялікая царква ледзь магла зьмясьціць у сваіх сьценах прысутных беларусаў, каторыя з радасцяй прыслухіваліся да беларускага слова, бо навука ў царкве на беларускай мове, на жаль, покуль-што, зьявішча даволі рэдкае. Прамову сказаў сьвятшч. Коўш.

А гадз. 12 дня ў Беларускаму Нацыянальным Камітэце адбылося паседжаньне Камітэту, дзе на парадку дня быў абход угодкаў абвешчання незалежнасьці Беларусі і справа аднаўленьня мандатаў сяброў Камітэту.

Вечарам у залі Бел. Гімназіі быў зладжаны канцэрт на карысьць немаможных вучняў Гімназіі. Праграма звычайнага канцэрту ня выказвала лучнасьці з сьвяткаваньнем, аднак прысутнасьць прадстаўнікоў літоўскага і польскага народу, прыдала вечару ўсё-ж такі палітычны характар. Паміж нябывалымі гасьцямі гэтага вечару, выдзелілася асабліва асоба п. Рэктара Віленскага Унівэрсытэту праф. Зьдзехоўскага і праф. Цэзарні Эрэнкайца.

Трэба жалець, што праграма канцэрту ня была абдуманая і напісаная. Дзеля гэтага можа І-я часць канцэрту была шмат карацейшая ад II-я часьці. Хор пад загадам п. Шнаркевіча няў даволі згодна; толькі шкада, што ледзь не ў ва ўсіх песнях вычуваўся запавольны тэмп. А гэта вельмі псавала агульнае ўражаньне.

З салістаў найбольшы пасьпех меў вядомы артыст п. Бэноні; на жаль, да беларусаў ён паказвае нязвычайную свайго роду скупасьць.

Панна Душэўская прапаяла 2 народныя песні з характэрным, як на прафэсыяналку-спявачку, захаваньнем вясковай прыкрасы ў матывах, якую часам трудна дакладна і выразіць нотамі. Паміж іншымі рамансамі прапаянымі п. Душэўскай на ўвагу заслугуе „Зязюля“, кампазыцыі беларускага сэнатара Вагдановіча, катораму пасля невялікай карэктны радзім выдаць друкам.

3 вядувага мінулага Пружаншчыны.

(Працяг).

Дзяцей сьгодня распусьцілі раней як звычайна. Школьны будынак асвабодзілі такім чынам пад сялянскі сход, які быў скліканы па загаду інспэктара. Як аказалася пазьней, гэты сход быў як „проці-сход“ таго папярэдняга сходу, на якім зроблены прыгавар аб адкрыцьці беларускай школы.

Відаць, што п. інспэктар ня дурны! Ён абсалютна нічога не сказаў аб тым, з якою мэтай прыехаў, пакуль не распазнаў „якая“ пануець атмасфэра сярод сялян. А між іншым гэты панок меў пры сабе паперы, якія прыйшлі з Міністэрства аб „збаданні“ сапраўднасьці дамаганьня гаспадароў на беларускую школу. Усё гэта сталася так неспадзявана, што сяляне не змаглі наперад прыгатовіцца да контр-атакі. А раз наш селянін наперад не прыгатовіўся, дык пачынаўшы панка ды яшчэ з „залатым“ пасачкам на шапцы, напэўна можа адрачыся таго, што раней пастанавіў. Перш чым перайсьці да зьдзейсьненьня сваіх намераў, п. інспэктар пусьціў у ход сваю агітатарскую здольнасьць, каб пракапацца, як „дзьверда“ яны стаяць на сваёй пазыцыі. Адным словам, ужыў ваенна-стратэгічнага спосабу, хоць здаецца п. інспэктар вайсковым і ня быў. Што ён не гаварыў сялянам!

— Што беларускай мовы, як гэткай, няма саўсім(!) Гэта хутчэй будзе мова польская... але трохі „саісцутая“ дзякуючы маскоўскаму выхаваньню. На беларускай мове гутараць толькі цёмныя, нецывільізаваныя нізы вёсак. На гэтай мове няма ніякіх падруч-

нікаў(!), якімі маглі-б карыстацца ў школе вашыя дзеці. Гэта ўсё вядзе да таго, кажа ён далей, што вашыя дзеці, скончыўшы беларускую школу, застануцца цёмнымі, як і былі раней.

Ня буду падрабна апісваць таго спосабу „агітацыі“, якога ўжыў гэты культурны прадстаўнік польскае цывільзаваанае нацыі. Аб гэтым свайго часу пісалася ў беларускіх газетах. Скажу толькі, што агітацыя была да таго агідная, да таго недастойная праз увагу на тое становішча, якое займаў гэты „агітатар“, да таго нячэсная—што ня ведаю, як назваць гэты паступак. Карыстаючыся з тае цёмнасьці сялян і нязнаньня гісторыі—гэты панок мяшаў проста „гарох з капустою“.

Кончылася тым, што быў зноў напісаны прыгавар, які галасіў, што школа застаецца на далей польская і, што будзе навучаньне беларускай мовы. Гэтым самым папярэдні прыгавар, траціў сваю сілу. У персьпектыве — зноў ня родная школа. Сяляне, баючыся прасьледаваньняў з боку адміністрацыі, здрадзілі сваю справу. Здрадзілі і, такім чынам, асталіся „чыстымі“.

А хто-ж астаўся „чыстым?“ Вядома той, хто найбольш памагаў у іх справах. Пасля ўсяго гэтага пачала сваю дзейнасьць паліцыя.

Пайшлі спысы-дапысы: хто, ак і дзе. Раздулі вялізарнае палітычнае дзела. Вучыцеля абвінавачвалі ў агітацыі, як сярод сялян, так і ў школе сярод дзяцей. Сярод вучняў, маўляў, разьвітаў ненавісьць да ўсяго польскага. Вучыцелю нічога не аставалася рабіць, як толькі заўчасу пакінуць Вацькаўшчыну і ўцякаць за граніцу. Здавалася б, што з вьезам вучыцеля выедзе і тая „зараза“, якая зьявілася на тэрыторыі Пружаншчыны. Але сталася наадварот. Беларускай ідэя, прынесена яюды, усё глыбей і шырэй па-

чала ўкараняцца ў шырокія масы беларускае вёскі. Не па днях, а па гадзінах расьце беларуская сьвядомасьць сярод сялян. Як бытам нейкая невядомая сіла ўзварушвала беларускую вёску. Пасля Ліхачоў адгукнулася вёска Жадзены, Бакуны, Крушэ і іншыя. У Жадзенах, між іншым, шмат памагла сваім уплывам вуч. Н. Каляда, якая за гэта страціла сваю пасаду. Ня глядзячы на тую рожную перашкоду, запуджаньня сялян, масавыя арышты—лік дэкларацыяў на беларускія школы расьце. І цяпер Пружанскі павет што да дэкларацыяў, займаець, адаецца, 2-е мейсца ў Заходняе Беларусі. Гэта нешта ёсьць! Гэта ёсьць вялікае дасягненьне. Аднак усё-такі мы не павінны і цяпер злажыць рукі сядзець. Ня глядзячы на тую дасягненьня, мы павінны будзем яшчэ з большай энэргіяй завінуцца каля працы.

Шмат ёсьць у нас, пружанцаў, балючых пытанняў, якія мы мусімо хоць на палавіну ажыцьцёвіць. Першым і адным з найважнейшых пытанняў, ёсьць пытаньне пра беларускі тэатр. Нацыянальны тэатр, як вядома, адграець вялізарную ў адраджэньскім руху ролю. І цяпер перад намі, пружанцамі, стаіць заданьне абавязкова зарганізаваць гэты тэатр. Наш павет у гэтым страшна адстаў! Да гэтага часу (памінаючы спробу некаторых людзей, аб якіх мова будзе ніжэй) ніхто не парупіўся аб тым, каб наш селянін пачаў свой родны тэатр. Цяпер на гэта мусіма зьварнуць вялікую ўвагу!

Гр. Шыманко, былы сэрэтэр Сэрэтэраўтэ Беларускага Пасольскага Клубу ў Пружане рабіў усё захад, каб зарганізаваць беларускі тэатр. Былі ўжо нават падрыхтаваны да гэтага адпаведныя сілы. На першы пачатак думалі згуляць: „Зьбянтэжанага Саўку“

Пані Кмецінская паміж іншымі песьнямі пазнаёміла беларускую публіку з іншым беларускім рамансам, выданым у Менску, пад назовам „Сасонка“ (муз. Аладава, сл. Купалы). На заканчэньне канцэрту гімназіяльнага аркестру адыграў марсельезу „Ад веку мы спалі“.

Абход угодкаў абвешчання незалежнасьці скончыўся гарбаткай, дзе быў прысутны прадстаўнік літоўцаў д-р Альсэйка і ад палякаў адвакат Ст. Міцкевіч.

3 Радавай Беларусі.

Новая чыгунка.

Нядаўна закончана будова новага чыгуначнага шляху паміж Лепалем і Оршай. Новая лінія праходзіць праз найбольш закінутыя куткі Радавай Беларусі.

Дня 22 сакавіка на гэтым новым шляху пачаўся рух пасажырскіх і таварных цягнікоў.

Вялікі беларускі слоўнік.

Інстытут Беларускай Культуры ў Менску стварыў спецыяльную сталую камісію да ўкладання новага слоўніка беларускай мовы. Камісія гэта сабрала ўжо больш 40.000 слоў, выбраных з літаратурных твораў XIX і XX стагоддзя. Найвялікшую ўвагу зьвертае камісія на сучасную мову беларускага народу.

3 Польшчы.

Захацелася караля!

Некаторым палякам, асабліва польскім паном ад нейкага часу моцна захацелася караля. Во і як-жа жыць без караля? Няма даўнейшай плячоўкай рызыккі, няма каму і двароў бараніць — дык давай караля! Можна лепш будзе...

Гэтак крычыць абшарніцкае віленскае „Słowo“, гэтак крычаць манархісты па ўсіх кутках Польшчы, а цяпер дык і пазнанскія абшарнікі, якія ў Сойме маюць аж цэлы свой клуб пад назовам „Chrześcijanско-Narodowy“ высказаліся за караля ў Польшчы... Усе гэтыя пазнанскія абшарнікі любяць называць сябе „rolnicy“, але гэтыя „rolnicy“ маюць па некулькі дзесяткаў тысяч дзесяцін зямлі. Дык мусяць, каб бараніць зямлю, хочучы ў Польшчы паставіць караля. Нават ужо шукаюць кандыдата на каралеўскі трон у Польшчы. Толькі невядома каго выбяруць, бо кожны пан хацеў бы быць каралём... Каб часам не пасварыліся...

А нам беларусам паводле гэі прыказкі: ці пень аб саву, ці саву аб пень — усё саве бяда.

Падгатоўка да гандлёвых зносін з Рад. Расей.

У міністэрстве гандлю і промыслу адбываюцца ўступныя канфэрэнцыі ў справе гандлю з С. С. С. Р. У купцоў у Польшчы канфэрэнцыі гэтыя будзюць вялікае зацікаўленьне.

Эндэкі ня сьпяць.

Пасольскі Клуб эндэкаў падаў у Сойм прапозыцыю аб перамене выбарнага закону да будучых выбараў у Сойм. Дамагаюцца, паміж іншым, такіх перамен: Памяншэньня ліку паслоў да 224, а сенатараў да 56, кожнае ваяводства становіць асобны выбарны округ за выняткам ваяв. валынскага, валецкага і навагрудзкага. Зразумелая рэч, што гэта ўсё робіцца дзеля таго, каб якнайменш у Сойм папала прадстаўнікоў беларускага, літоўскага і ўкраінскага народу.

3 Заграніцы.

Свой цукер у Латвіі.

Як наказваюць газэты, у Страмбове пад Мітаваю пачалі ставіць латвійскую цукроўню на перарабленьне 50 тысячаў тонаў буракоў.

Ужо летась латыскае таварыства цукровага промыслу зрабіла рад спробаў, каторыя далі добрыя рэзультаты. Гэтае-ж таварыства маніцца заклаць фабрыку цукру ў Вэгнае, калі будзе даволі цукровых буракоў. Латышы ў борадым часе мяняцца гэтак разьвіць цукровы промысл, каб Латвіі хапала свайго цукру. З гэтага бачым, што і Беларусь можа разьвіць ў сябе цукровы промысл і абысьціся тады бяз прывозу цукру з чужыні. На гэта ўжо пара зьвярнуці ўвагу.

Прамовы ў парламантах на мовах нацыянальных меншасцяў.

Нядаўна газэты пісалі, што ў францускім парламанце прамаўляў пасол з Эльзасу панямецку. Часьць паслоў не хацела гэтага дазволіць, але старшыня Сойму Эрыо дазволіў паслу мець мову панямецку. Эрыо пратэстуючы усьціпаў, кажучы, што ў францускім парламанце францускія грамадзяне з Эльзасу маюць права прамаўляць у сваёй роднай мове; пры гэтым Эрыо паклікаўся яшчэ на тое, што прамовы панямецку ў францускім Сойме бывалі ўжо і раней.

15 сакавіка сёл. г. у Сойме чэхаславацкае рэспублікі прамаўляў паўкраінску пасол Валопын з Прыкарпацьця. Тутак ятолькі ня было жаднага пратэсту, але мова ўкраінскага пасла была спаткана вялікімі воплескамі.

Як бачым, ня ўсюды так, як у Польшчы.

Французы пакідаюць нямецкія землі.

У выніку далейшага ўзмацненьня Нямецчыны, саюзнікі ўсё больш змушаюцца знімаць з яе сваю ваенную апеку. У хуткім часе францускае войска будзе выведзена з раёну Сары, у апошнім будучы пакінуты толькі 1000 чал. жандармэры, над якімі будзе мець вышэйшую ўладу назначаны Лігай Народаў камісар — грамадзянін Канады п. Стэфанс.

Даўгі Францыі Амэрыцэ.

Перагаворы Францыі з Амэрыкай у справе ўрэгуляваньня францускіх даўгоў маюць быць быццам хутка закончаны. Агульны доўг Францыі Амэрыцэ аблічаны ў суме 6 мільярдаў 200 мільёнаў далараў.

Разбудова савецкай флэты.

У Маскве пачаліся перагаворы ў справе будовы ваенных параходаў для савецкай флэты ў італьянскіх доках. Незабавам савецкая дэлегацыя выедзе ў Італію дзеля бліжэйшага паразуменьня.

Балтыцкія праекты Радавай Расей.

У Маскве адбылося паседжаньне Калегіі Камісарыята да спраў заграначных, на якім абгаварваліся справы будучых адносін да рэспублік балтыцкіх, а так-жа да Румыніі і Польшчы.

Паводле слоў радавага пасла ў Рызе, заданьнем радавай палітыкі ёсьць не дапусьціць да стварэньня саюзу балтыцкага з Польшчай, а так-жа ізаляваць балтыцкія рэспублікі ад польскіх уплываў.

Наўдалая спроба японскіх мілітарыстаў.

Як пішуць парыскія газэты, у Токію, падчас спробаў кіданьня бомбаў з самалётаў, зваліўся вялізарны японскі самалёт, нясучы сьмерць на мейсцы 3-ох афіцэрам.

ХРОНІКА.

— Водгуні сьвятываньня абвешчання незалежнасьці Беларусі. У віленскай літоўскай газэце „Vilniaus Aidas“ 25.ІІ.1926. спатыкаем даволі вялікую стацыю пасьвячаную нашаму нацыянальнаму сьвяту.

Аўтар стараецца найсьці прычыну, дзеля каторай Беларусь не магла так як Літва атрымаць сваю незалежнасьць. У канцы прыходзіць да выснаву, што галоўнымі перашкодамі незалежнага існаваньня Беларусі зьяўляюцца няспрыяючыя тэрыторыяльныя варункі, захопныя імкненьні суседзяў і недахват нацыянальнай сьведомасьці шырокіх сялянскіх масаў. Аднак падлічваючы вынікі 8-мі гадовага нацыянальнага змаганьня, аўтар заяўляе, што як на грунце палітычным, так і культуральным беларускі народ здабыў шмат.

З іншых віленскіх газэт толькі „Kurjer Wileński“ зьмяшчае заметку аб сьвятываньні ў беларусаў.

— Беларусія аднаднёўні. Заместа газэты „Беларуская Ніва“ выйшлі новыя чародныя аднаднёўкі: „За праўду“ і „На Прадвесні“.

— Пратэст. З прычыны таго, што польскія школьныя ўлады ад 28.ІІ. да 8.ІІІ. с. г. зачынілі аж 36 літоўскіх школаў у Сьвянцяншчыне, Сьвянцянскі аддзел культ.-прасьветнага таварыства „Rytas“ выдаў востры пратэст проці нішчэньня літоўскае пачаткавае школы.

— Перавыбары ў Літоўскім Тымчасовым Камітэце. 21 сакавіка г. г. адбыліся перавыбары ў Віленскім Літоўскім Тымчасовым Камітэце. На старшыню выбраны д-р Д. Альсэйка, на віцэ-старшыню кс. К. Чыбірас і В. Заянчкоўскі, на сэкратара К. Вэлецкі.

— Дэманстрацыя безработных. Дня 24 сакавіка частка віленскіх безработных у ліку каля 300 душ падышла пад Магістрат дамагаючыся дапамогі і бязплатных абедоў. Паліцыя з камісарам на чале разагнала безработных і аднаго з іх арыштавала.

— Хлопцам перад войскам жаніцца ня можна. Міністэрства спраў вайсковых яшчэ ўперад было выдаўшы загад, каб духоўнікі не давалі шлюбаў маладым хлопцам, каторым трэба будзе ісьці да войска. Міністэрства ня хоча, каб у войску былі жанатыя людзі, бо гэта быццам будзе перашкодай у іхнай вайскавай службе — і калі такога хлопца возьмуць у войска, то астануцца без апекі жонка і дзеці. На шлюб такога „пабаровага“ трэба пазваленьне ўлады.

Дык цяпер міністэрства ўнутраных спраў выдала старастам загад, у якіх выпадках можна пазволіць браць шлюб „пабаровым“. А на гэта трэба такіх меней болей прычын: адзіноцтва хлопца, калі ён ужо быў жанаты і пакінуў сірот; калі яго маладуха ўжо перад шлюбом спадзяецца радзін, або нават ужо мела дзіця; калі яна асталася без ніякай апекі і г. д.

Такія просьбы трэба падаваць да паведавага старасты. У просьбе тэй павінны быць:

- 1) мэтрыкі маладога і маладухі,
- 2) пазваленьне бацькоў, або, калі іх няма, апякуноў на жанітства,
- 3) пасьведчаньне ад добрых абычяў маладых,
- 4) усе прычыны, якія прымушаюць жаніцца перад вайскавай службай.

— Афіцыйны курс грошаў на 29.ІІ. Далар — 8 зл. 00 гр. Залаты рубель — 4 зл. 10 гр.

Сяляне! Чытайце і пашырайце сваю гэту „Сялянскую Ніву“!

Родзевіча і „Паўлінку“ Я. Купалы. Мейсцы прадстаўленьня былі выбраны Пружаны і Шэрашэва. Пасьля з часам думалася таксама згуляць дзе небудзь на вёсцы. Але на жаль добрым думкам гр. Шыманкі не судзілася здзейсьніцца. Яго хутка пастараліся „сильныя міра сего“ „ліквідаваць“. (Аб гэтай „ліквідацыі“ напішу яшчэ ніжэй). Другая спроба зарганізаваць беларускі театр была зроблена праз гр. М. Ільшэвіча, але таксама чамусьці з гэтага нічога ня вышла. Цяпер будзем надзеяцца, што калі нехта возьмецца за гэтае дзела, дык скране з таго тупіка, у які заехалі Пружанцы з беларускім театрам!

Гаворачы аб беларускім руху ў Пружаншчыне, ня можна не ўпамінуць некаторых асоб, якія цесна звязаны з рухам. У першую чаргу зьвяртае на сябе ўвагу гр. Стаўбунік. Ня глядзячы на тое цяжкое палажэньне, якое мусяць пераносіць дзякуючы двом малым дзецям, якія ўгрызліваець на свае ўласныя сілы, яна заўсёды знаходзіла шмат часу на грамадзкія справы. Пакінуўшы дзетак дома, яна за некалькі верст хадзіла на вёскі і такім чынам зьбірала прыгавары на беларускія школы. Гэта сапраўды тыя упартай кабеты-барацьбіткі, змагаючыся за лепшую долю Беларускага Народу.

Пружанскі павет такою жанчынаю можа толькі гардзіцца. Тых шэсьць месяцаў турэмнай няволі і зьдэку, перанесенага за кратамі Горацэнскай турмы, могуць быць нам як сьведчтва аб яе працы на карысьць працоўных. Другою асобаю ёсьць гр. Я. Лапука, жыхар вёскі Буканы. Ён поўнай жменьай сеіць беларускую сьведомасьць оярод тамашніх сялянаў. Працуйце, добрыя людзі, на карысьць свайго забітага

Краю і Народу! Працуйце, — праца вам прынясе ў будучыні ўдэху і радасьць.

Цяпер перайду да „ліквідацыі“.

Гр. Шыманко, 1897 рочнік ехаў на 2-х тыднёвае „дзьвічэньне“ ў Берасьць. Пры сабе меў усе дакумэнты ад эвідэнцыйнага ахвіцэра: дакумэнт падружжы, пасьведчаньні, вайсковы білет і іншыя. Пружанскія „бажкі“ відаць не маглі пагадзіцца з тым, што Шыманко за два тыдні вернецца назад. Гэтага ім не хацелася, таму пастараліся зрабіць так, як была выгаднай ім самым. У той дзень, калі Шыманко меўся адехаць на „дзьвічэньне“, шпіцілі стаялі на стражы. Як толькі ён зьявіўся ў вагоне вузкакалейкі, якая ідзець з Пружанаў да Лінова, паявіўся камэндант паліцыі з сваёю хэўраю і паарасіў Шыманко на пастарунак. Гр. Шыманко пры сабе меў партфэль, у якім поўна было беларускай літаратуры, бяз якога, ён звычайна і кроку не хадзіў. Між гэтай літаратураю былі газэты, кніжкі, беларускія календары, але ўся літаратура была легальнага паходжаньня. Дзеля таго, што ворагі бачылі ў працы гр. Шыманка камуніст. дзеяльнасьць, дык іх абрадавала гэтая літаратура, думаючы, што гэта ёсьць камуністычныя пракламацыі. Пры дапросе на пастарунку (была 12 гадз. ночы) камэндант біў у твар арыштаванага, вымагаючы ад яго прызнаньня ў проці-дзяржаўнай агітацыі. Нічога не дабіўшыся ад яго і ня маючы фактаў, сьцьверджаных у абвінавачваньні, паны камэнданты (між імі быў таксама камэндант пастарунку в. Дабучына) задумаліся: што і як далей рабіць? Асвабодзіць — было ім не па нутру. Але з гэтага палажэньня яны хутка выкарабкаліся. Тут прыйшоў на дапамогу беларускі вырадак, вайт Дабучынскай вол. Рагажанскі, панскі падліза... У адзін дзень быў сфа-

брыкаваны дадатчы запісь на гр. Шыманку, як пабаровага з 1899 г. Паліцыя з свайго боку пастаралася напісаць „рэкруту“ добрую апінію; што тры разы ўпекаў з польскага войска (між іншым Шыманко ў польскім войску ніколі ня быў!), што ён камуніст і г. д. і г. д., адным словам напісалі толькі страшэнных рэчаў аб гр. Шыманце, што прачытаўшы ўсё гэта, чалавек падумаў-бы сапраўды, што тут каранілася вялікая небяспека для Паўства Польскага. Замест Верацця, Шыманко папаў на Горны Сьлёнск, куды затарабанілі на 2-х гадовую вайсковую службу. Адным словам, паны сваё зрабілі. Ці па праву было гэта зроблена, ці не — іх гэта не абходзіла. А ты шукай таго права! Пакуль звайдзеш, дык два гады вайскавай службы адбудзеш...

Так. Прайшлі толькі тры гады! Невялікі здаецца час... але зьмены адбыліся вялікія на грунце Пружаншчыны...

Арышты... Прасьледаваньня... Зноў арышты... Гісторыя з асуднікамі... і так без канца. Як у кіно перад тваімі вачыма праходзіць шмат абразоў, так і ў Пружаншчыне змяняюцца падзеі за падзеямі. Але ўсё-такі цяпер ужо немагчыма заважаць у кайданы душы беларускага адраджэньня... Немагчыма задусіць жывое беларускае душы!... Усе арышты, прасьледаваньні сьведчаць толькі аб тым, што гэтая душа жыве і будзе жыць!...

(К_ла н е ц).

М. Дабучынскі.

Гаспадарчы аддзел.

Як пазнаць колькі пудоў якога корму ёсьць у гаспадарцы.

Ведаць хоць прыблізна, колькі пудоў і якой карміны для скаціны ўзапашана на зіму, бываець патрэбна кожнаму разумнаму гаспадару. З тэй прычыны, што ў малазможных гаспадарках няма вазавага вясю, на якіх можна было б пераважыць сена ці салому, вазючы з поля або з току вазама, а на тым бязьмене, які ёсьць у гаспадары, не магчыма ўсяго пераважыць, — колькасць таго ці іншага корму пазнаецца на вока, абмерам або даўным досьледам.

Сена можна пазнаць абмерам. Дазвана, што адзін кубічны сажань ляжалага сена важыць ад 30 да 35 пудоў залежна ад таго, як яно ўтаптана і як высока кладня. Зразумела, што чым будзе вышэй кладня сена і чым крапчэй сена ўтаптана і даўжэй ляжала складжанае, тым вага аднаго куб. сажня будзе большая і наадварот. Каб пазнаць, колькі кубічных сажняў ёсьць сена, для гэтага трэба кладню сена зьмерыць увышы, ушыркі і ўдаўжыню і тры лічбы памножыць адну на другую. Напрыклад: даўжыня будзе 3 сажні, шырыня 2 сажні і вышыня 1 сажань. Перамножышы лічбы (3×2×1) атрымаем 6. Гэта значыць, што сена мы маем 6 куб. сажаняў. Далей ведаючы, што адзін кубічны сажань сена важыць 30—35 пудоў, мы можам даведацца, колькі пудоў мы маем сена. Для гэтага мы павінны зьвярнуць увагу на нашу сена: як яно зложена — злёгшыся добра, ці не? Няхай нп. сена будзе сярэдне злёгшыся. Баручы пад увагу, што кладня наша ня высокая і сена яшчэ зусім не ўляглося, дапусьцім, што 1 куб. саж. нашага сена будзе важыць 32 пуды, усяго мы маем 6 куб. сажн. сена. Памножышы 32 на 6, атрымаем 192. Гэта значыць, што сена ў нас ёсьць 192 беркаўцаў.

Саломы і мяіна пазнаюцца па ўмалоту збожжа. У сярэднім лічыцца, што яравы хлеб, авёс і ячмень даюць на адзін пуд зерня 1½ пуда саломы і столькі мякіны і втрыны. Жыта і пшаніца на пуд зерня даюць 2 пуды саломы і столькі мякіны і втрыны. Пасья малацьбы, зерняты ў нас звычайна меруцца пудам, асьмінай і г. д. Знаючы колькі важыць адна такая мера, можна ўзнаць, колькі пудоў усяго намалочана таго, ці іншага хлеба, а ўжо на хлебе можна дазнацца, колькі прыблізна пудоў ёсьць саломы.

Сымон Шарак.

Лісьмы з вёскі.

Усюды ганяюць, ды яшчэ лаюць.

Гайноўна, Бельскага пав.

21 лютага г. г. было ў нас сабраньне з прычыны арганізацыі рабочага „Związkę“. Дзеля таго, што ў нас дагэтуль ніякай арганізацыі ня было, то мы, рабочыя, спаткалі гэты праект вельмі прыхільна. На ўсё мы былі згодны і нават сабралі крыху грошаў на ўгажчэньне дэлегата. Калі-ж справа дайшла да выбараў, то ня глядзячы на тое, што нас, беларусаў, была большасьць, ні адзін з нас не ўвайшоў у прэзыдыум. Кожную выстаўленую нам кандыдатуру паляка правалівалі, ды яшчэ некаторыя выкрыківалі: „кацап“, „чубарык“, „праваслаўных нам ня трэба!“

Вось вам і справядлівасьць: на ваеннай службе службы, падаткі плаці, а як прыйдзе да карыстаньня са сваіх правоў, то ты на сваёй роднай зямлі ня маеш голасу, бо ты праваслаўны.

Група рабочых-беларусаў.

У Францыю на „работу“.

Юрацінская гміна.

На мінулым тыдні ў Юраціскай гміне кіпела работа. Запісвалі тых, якія хацелі выехаць у Францыю. Цяпер гэтыя „французы“ параспусьціўшы свае апошнія грошы і прадаўшы вопраткі, приходзяць пехатой, бо ў Горадні сабралася іх да 1000 душ, а пусьцілі ў Францыю толькі 150. Цікава тое, што ледзь ня ўсе ехаўшыя былі ахвотнікамі ў польскай арміі, якім дзеля гэтага была абяцана зямля. Вось паабіваўшы ўсе парогі ў Валажынскім старостве і нічога не дабіўшыся, пусьціліся на зарабаткі, каб прысьці з нічым да хаты. А хто на гэтым найбольш зарабіў, гэта „Чырвоны Крыж“. Ён з кожнага ехаўшага сыгнаў па адным злотым і павачапіў свае значкі.

Сьветавастанкаў.

Беларуская моладзь ня дрэме!

Барадзенічы, Браслаўскага пав.

У пачатках гэтага году ў Барадзенічах распачаліся беларускія прадстаўленьні. Першая адыгралася „Птушка шчасьця“. Ну і, праўду сказаць, удалася ж яна, як ня трэ лепей. Янку іграў Дамінік Вялічка. Знайшоўся ён на сцэне, як праўдзівы мастак. Дзівіцца трэба, сколькі ён паказаў мягкай, чыстай беларускай гутаркі! А голас ягоны сільны, паважны. Гэсты былі гэстамі праўдзівага

беларускага сярмяжніка. Ягонны сьпевы і танцы, наскрозь беларускія, захапілі ўсю публіку. Маланкай была Сэня Лакотка. Гэта дзяўчына выважала са сваёй ролі ня пушчэй Янкі. Дужа ўмела на працягу ўсёй п'есы, паказала яна жаночкі характар Маланкі. Людзі пасья ўспаміналі Маланку і ў нас аб ёй доўга гаварылі.

Жыда іграў Валодзька Вейнаровіч. Гэты хлопец, штуркар са штуркароў, можыць адыграць добра хоць-бы найтруднейшую ролю. Ён на сцэне добра гаварыў жыдом; а яшчэ лепш пняў і танцаваў. З яго было нямала сьмеху. Затое лясу — Антось Трашчынскі крыху горш сваё адыграў. Яго манатонная і неадчотлівая мова рабіла ўражаньне ня дужа добрае.

Наша беларускае каля Барадзеніч грамадзянства на прадстаўленьне гэта адгукнулася дужа добра. Перш-на-перш усе ў нас беларусы шчыра пешыліся тым, што яны са сцэны пачулі роднае слова, родную песню і ўбачылі сваё роднае жыцьцё. Пасья гэтага дух нашых сялянцаў падняўся ў гару і акрэп, бо яны зразумелі свае сілы і значэньне. Гэта для нас многа варта, што беларуская маладзёж выступіла на сцэне і паказала нам роднае жыцьцё беларуса. Наша грамадзянства гэта ўсё відзіць сваімі вачыма і крэпка ўмацовываецца ў ваўсім тым, што беларускае. Пасья ўсяго гэтага нашы беларусы жадаюць шчыра, каб беларуская маладзёж далей трывала ў гэтай раз ужо пачатай справе і часцей нас са сцэны вучыла правільнага жыцьця беларускага.

Цікавы.

Маламажэйкаўскія царкоўныя справы.

Маламажэйнава, Лідскага пав.

3-га лютага г. г. на 85 г. жыцьця памёр у Маламажэйкаве наш стары сьвяшчэнік ацц Савіцкі, нап'ўна старэйшы з усіх духоўных пастыраў цэлай эпархіі, а можа і ўсёй Польшчы.

Набожчк радзіўся ў Слоніміскім павеце ў 1841 годзе. Скончыўшы поўны курс сэмінарыі ў 1863 г. ён быў назначаны настацелем Маламажэйкаўскай царквы і 63 годы правёў на адным месцы ніразу не перамяніўшы сваёй парафіі.

Здавалася-б, што такі спакойны чалавек і ў такім старым веку ня мог ні ў кім выклікаць небясьпекі, тым болей з палітычнага боку. Аднак ён папаў у няміласць Лідскага старасты і калі за некалькі гадоў да сьмерці папытаўся дастаць сабе абыватэства польскае, атрымаў ад старасты адмову з прычыны палітычнай „плегравомуśności“. Мала таго, 4-га красавіка 1925 года ў яго доме была зроблена паліцыйная самая падрабная рэвізія і хоць нічога знойдзена ня было, усё-ж-такі абыватэства аму не далі.

Але, што горш за ўсё, гэта тое, што не пакінуў стараста ў спакоі а. Савіцкага нават і пасья сьмерці. Калі сабраліся яго родныя і духавенства з акаліц і хацелі яго пахаваць у Маламажэйкаве на магільках, якія знаходзяцца на самым паркоўным пагосьце і дзе пахаваны ўсе папярэднія сьвяшчэнікі, а таксама жонка і родныя пакойнага, дык прышла тэлефонограма ад старасты, забароніваючая хаваць яго там. Каб не маглі не паслухаць старасты, наслана было ў дзень хаўтур у Маламажэйкава шмат і конвай і пешай паліцыі і прышлося прыхаджанам з жалем у сэрцы нясьці свайго пастыра за колькі кілёметраў на магількі ў суседнюю вёску.

Наша Маламажэйкава зьяўляецца вельмі прыметнай парафіяй, дзеля таго, што ў ёй знаходзіцца вядомы добра памятник беларускай рэлігійнай архітэктуры, — так званая „мураванка“, — старая мураваная царква, якая яшчэ ў 1907 годзе сьвяткавала 500-ыя ўгодкі.

Ня глядзячы на тое, што гэта царква ніколі ня была ні касцёлам, ні нават уніяцкай царквой, з таго часу, як каля яе пасялілася некалькі палякаў католікаў, у нас хадылі пагалоскі, што царкву гату ад нас адбаруць. І запраўды, у 1925 годзе яе не ўнясьлі ў спісак праваслаўных парафіяў, а пасья сьмерці а. Л. Савіцкага, новаму сьвяшчэніку стараста служыць не пазволіў, а прыказаў аддаць ключы благачыннаму. Але ня глядзячы і на гэты прыказ, 25-га лютага прыехаў у Маламажэйкава да псаломшчыка камэндант паліцыі і адабраў царкоўныя ключы, і калі благачынный прыехаў, каб узяць ключы, іх ужо не аказалася.

Благачынный у прысутнасьці двух сьвяшчэнікаў і панятых апячатаў царкву і даў знаць сваёй уладзе.

Вось і чакаем мы, парафіяне, што будзе далей з усяго гэтага. Але сумна на душы, бо з усяго відаць, што трудна дачавацца да чаго добрага там, дзе пануе сваявольле п. старасты і нейкія пёмныя ва яго ўплывы. Адзін з прыхаджан.

ВЫЙШАЎ З ДРУКУ І ПРАДАЕЦЦА

ў Вільні, у-ва ўсіх Беларускіх кнігарнях,

№ 1 (7)

„Студэнскай Думкі“.

ПАДПІСКА ПРЫЙМАЕЦЦА:

На квартал 3 зл. — Асобны нумар 1 зл. Жадаючыя могуць выпісваць камплекты — з № 1-га па апошні.

Адрэс рэдакцыі: Вільня, Віленская 12—6.

Ува ўсіх справах датычачых арганізацыі Беларускага Сялянскага Саюзу

і запісі ў сябры просім зьвяртацца па адрасу:

m. Wilno, ul. Połoska 4 m. 7.

Беларускі Сялянскі Саюз.

ЛЯКАРНЯ

ЛІТОЎСКАГА Т-ВА САНІТАРНАЕ ПОМАЧЫ

Вільня, Віленская вул. 28.

У амбуляторыі прымаюць дактары-спэцыялісты: дзіцячыя хваробы — ад 3 да 4 гадаў; унутраныя хваробы 10—4; хірургічныя 1—2; жаночыя 11—1; вачэй 11—2; вушай, носа і горла 2—3; зубоў 10—11; скуры і вэнэрчныя 2—3; нэрваў 1—2; у лякарні аддзелы: унутраны, хірургічны, гінекалягічны і РАДЗІЛЬНЫ.

КАБІНЭТ РЭНТГЕНА Лячэньне праменьнямі, фатаграфаваньне, І ЭЛЕКТРА-МЭДЫЧНЫ прасьвятляньне, электрычныя ванны, электрычныя масажы.

АНАЛІТЫЧНАЯ ЛЯБОРАТОРЫЯ.

Беларуская Кнігарня „КРЫНІЦА“

Вільня, Завальная вул. № 7.

(замест перанесенай у другое мейсца кнігарні Беларускага Выдавецкага Таварыства)

атрымала новы транспарт кніжак:

- 1) Праф. Віппэр — „Новая Гісторыя“ (на беларускую мову пераклаў К. Душэўскі) — 2 зл.
- 2) „ „ „Навейшая Гісторыя“ (на беларускую мову пераклаў К. Душэўскі) — 2 зл. 50 гр.
- 3) В. Ластоўскі — „Расеісна-Крыўскі (Беларускі) Слоўнік“, 823 старонкі — 12 зл.

У кнігарні можна купляць, або выпісваць па пошце ўсе беларускія кніжкі і падручнікі, беларускі адрывны календар і квіжку — календар, а таксама польскія кніжкі падручнікі і ўсялякія пісьмевныя прылады.

УВАГА: Грошы і заказы на кніжкі дзеля акуратнасьці найлепш высылаць па гэткаму адрэсу: Вільня, Вострабрамская вуліца № 2 БЕЛАРУСКАЯ КНІГАРНЯ, — Ст. Станкевіч.

НОВАЯ БЕЛАРУСКАЯ КНІГАРНЯ СТ. СТАНКЕВІЧА

Вільня, Вострабрамская вул. № 2.

У КНІГАРНІ ПА НАЙТАНЕЙШЫХ ЦЭНАХ: кніжкі ўсіх беларускіх класікаў, школьныя падручнікі, кніжкі па гаспадарцы. Гумарыстычныя кніжкі і часопісі.

Вялікі выбар нанцэлярскіх і пісьмевных прыладаў.

Кнігарня высылае на правінцыю беларускія календары: 1) адрывны (блэк) і 2) кніжку толькі па атрыманы належащих грошай.

УВАГА: У кнігарні прадаюцца польскія падручнікі і кніжкі па ўсіх галінах навукі.